

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو

دکتر الهام نیرومند

متخصص بیماری های داخلی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

مفهوم پاسخگویی

• افراد، گروه ها و موسسات باید پیامد اقدامات خود را بپذیرند و به عموم ذینفعان پاسخگو باشند.

• دو مشخصه اصلی سازمانها و موسسات پاسخگو:

➤ وجود سازوکاری برای شناسایی مشکلات و نیازهای مخاطبین و ذینفعان

➤ برنامه و تلاش حداکثری برای رفع آن نیازها و مشکلات

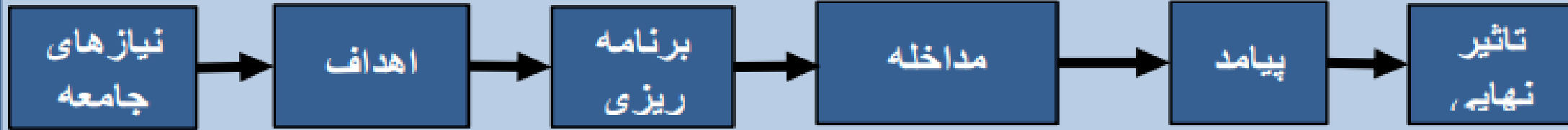
پاسخگویی اجتماعی در حیطه سلامت

• سازمان بهداشت جهانی پاسخگویی اجتماعی را در حیطه فعالیت های مرتبط با سلامت عمومی جامعه بصورت :

هدایت کلیه فعالیت های **آموزشی**، **پژوهشی** و **خدماتی** در جهت برطرف نمودن نگرانی ها و اولویت های سلامت در جامعه تحت پوشش تعریف می نماید.

سطوح توجه به نیازهای جامعه

- سه عبارت شایع در پاسخگویی که بر آن تاکید می شود :
- **مسئولیت پذیری اجتماعی** Social Responsibility : سازمان برنامه ای برای شناسایی نیازها و مشکلات جامعه تحت پوشش خود داشته باشد . (نیاز سنجی و برنامه ریزی)
- **پاسخدهی اجتماعی** Social Responsiveness : علاوه بر تشخیص نیازها و مشکلات جامعه و برنامه ریزی مناسب برای آنها، برنامه های طراحی شده بطور موثر در سطح جامعه اجرا گردد. (اجرای موثر برنامه)
- **پاسخگویی اجتماعی** Social Accountability : علاوه بر احاطه بر دو مفهوم قبل، سازمان باید میزان تأثیر اجرای برنامه های خود را در راستای برطرف کردن مشکلات جامعه ارزیابی کند. (ارزیابی اثربخشی)

مسئولیت پذیری اجتماعی
(Social Responsibility)

پاسخدهی اجتماعی (Social Responsiveness)

پاسخگویی اجتماعی (Social Accountability)

سطوح توجه به نیازهای جامعه

آموزش پزشکی جامعه نگر

با تشکر از سرکار خانم دکتر مهستی علیزاده

مفاهیم

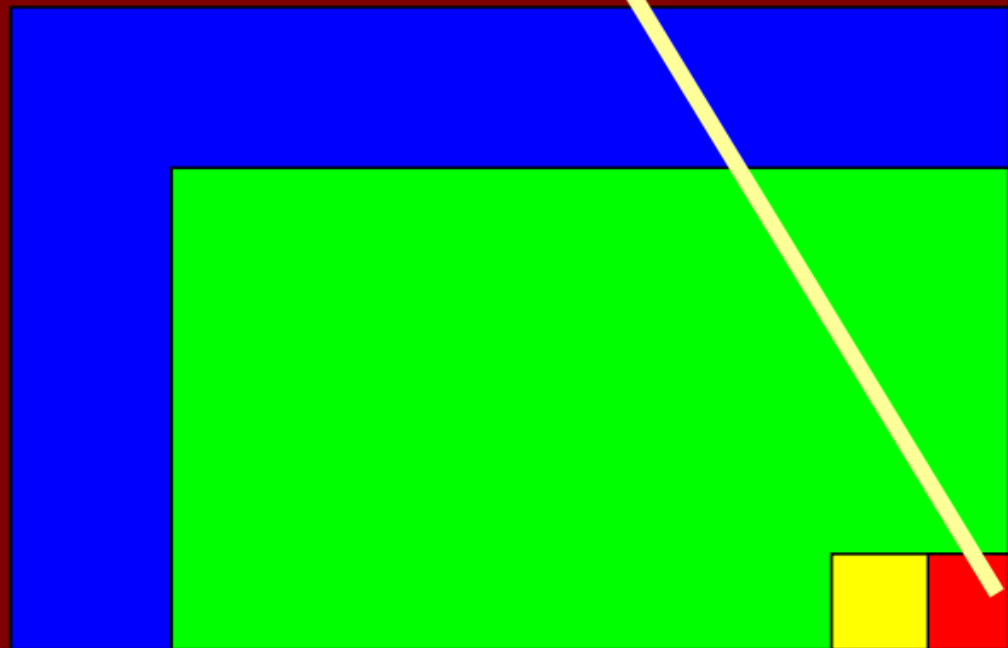
- آموزش جامعه نگر (Community Oriented medical education) و
  - آموزش مبتنی بر جامعه (Community based medical education)
- اغلب معادل هم به کار می‌روند.

□ سوال:

- دانشجویان در چه محیط (عرصه) هایی آموزش می‌بینند؟
- این افراد پس از فراغت از تحصیل کجا به ارائه خدمت می‌پردازند؟

شرح	تعداد
کل جمعیت	۱۰۰۰
ابراز ناراحتی	۳۳۴
رجوع به یک مرکز	۲۹۲
بستری در بیمارستان	۴
بستری در بیمارستان آموزشی	۲

- از سال ۱۹۳۰ تخصص گرایی و بی اهمیتی به PHC (مراقبت اولیه سلامت) شدت گرفت.
- در کنفرانس آلماتا در سال ۱۹۷۸ و سپس اجلاس آستانه در سال ۲۰۱۸ براهمیت PHC به عنوان موثرترین، کارآمدترین و به صرفه‌ترین رویکرد برای سلامت جامعه تاکید شد.
- در طول سالیان گذشته این سوال مطرح شد: آیا دانش آموختگان پاسخگوی نیاز جامعه ای که در آن خدمت خواهند کرد هستند؟
- در پاسخ به این سوال بسیاری از دانشگاهها به بازنگری برنامه‌های درسی (کوریکولوم) خود پرداختند.

جدول ۱. استراتژی‌های پیشنهادی جهت انطباق با رویکردهای نوین آموزش مبتنی بر مدل SPICES

الگوهای نوین آموزشی	تبدیل به	الگوهای پیشین
دانشجو محوری (Student-centred)	←	استاد محوری (Teacher-centred)
مسئله محوری (Problem-based)	←	گردآوری اطلاعات (Information Gathering)
الگوی تلفیقی (Integrated or inter-professional)	←	الگوی مبتنی بر رشته (Discipline-based)
مبتنی بر جامعه (Community-based)	←	آموزش بیمارستانی (Hospital-based)
منعطف و انتخابی (Elective)	←	برنامه ثابت استاندارد (Standard Program)
نظام‌مند (Systematic)	←	مبتنی بر فرصت (Opportunity and Apprenticeship-based)

مشکل؟

□ آموزش سنتی:

- آموزش علوم پزشکی در مراکز و بیمارستان‌های آموزشی در شهرهای بزرگ و به دور از اکثریت جامعه صورت می‌گیرد. جایی که تکنولوژی پیشرفته و پرهزینه بکار می‌رود.
- محتوای دوره آموزش نیز الگویی از کشورهای پیشرفته می‌باشد.

□ آموزش مبتنی بر جامعه:

- یک برنامه اجرایی آموزشی که در بافت جامعه و خارج از سطح سوم و سطوح تخصصی انجام می‌گیرد.
- آموزش در جایی که مردم (سالم، در معرض خطر و بیمار) زندگی می‌کنند رخ می‌دهد.
- در این برنامه دانشجویان با روش‌های مختلف مواجهه با مشکلات در جامعه آشنا می‌شوند.
- در مورد آنچه در آینده بعنوان حرفه خود با آن برخورد خواهند داشت، آگاهی و مهارت کسب می‌کنند.
- مراقبت‌هایی که قبل از ارجاع بیمار به سطح ۳ و بعد از ترخیص بیمار از چنین مراکزی اتفاق می‌افتد را آموزش می‌بینند.
- وظایف و نقش یک پزشک، دندانپزشک، پرستار، داروساز و... عمومی یاد می‌گیرند.

آنچه فراگیران در آموزش مبتنی بر جامعه یاد می‌گیرند:

- آموزش با در نظر گرفتن شرایط واقعی محیط کار (گاهی کوچک و نامناسب و شلوغ)

- آشنایی و کسب مهارت مواجهه با بیماری‌های شایع در جامعه در مراحل اولیه و تشخیص داده نشده

- آموزش مهارت‌های مورد نیاز در جامعه (ارتباط با بیمار، آموزش به بیمار، مشاوره ...)

- عوامل اجتماعی و اقتصادی تاثیر گذار بر سلامت و بیماری

- نظام خدمات سلامت در جامعه

- مهارت های بالینی مورد نیاز در سطح اول خدمات

- همکاری و کار تیمی با سایر کارکنان نظام سلامت

- لزوم همکاری بین بخشی

- تشویق و ترغیب یادگیری فعال و مبتنی بر حل مسئله

- افزایش مسئولیت‌پذیری

- آموزش برخی جوانب علوم پزشکی که تنها در عرصه های جامعه امکانپذیر است مانند:

- تداوم مراقبت

- تاثیر بیماری بر خانواده

- اولین علائم بیماری و طیف مشکلات سلامت را در بیمارستان نمی توان دید.

برخی موانع آموزش مبتنی بر جامعه

- محدود بودن مراکز آموزشی مبتنی بر جامعه
- مشکلات سازمانی و ناهماهنگی و نبود متولی
- فقدان برنامه مشخص در کوریکولوم
- عدم تمایل اعضای هیات علمی و گروه‌های آموزشی برای حضور در عرصه (درآمد ناچیز، زمان بر بودن آموزش، دوری مسافت، کم اثر بودن در ترفیع پایه و ارتقاء، تعریف وظایف متعدد برای اساتید و کمرنگ شدن آموزش در برابر پژوهش و...)
- تجربه کم کار در جامعه و آموزش در عرصه های جامعه در اساتید متخصص و تمایل به ادامه شیوه فعلی
- محدودیت در آموزش برخی موارد مانند پروسیجرها، جراحی ها، بیماری های نادر
- علاقه دانشجویان به محیط بیمارستان و تخصص گرایی

آموزش پزشکی جامعه نگر

- مبتنی بر کوریکولومی است که اساس و پایه آن پاسخگویی به نیازهای سلامت جامعه و آماده کردن دانشجویان برای کار و ارائه خدمات به جامعه باشد.
- محل اجرای برنامه آموزشی در عرصه‌های سطح جامعه و خارج از سطح سوم و سطوح تخصصی انجام می‌گیرد.
- هدف تربیت دانش آموختگانی است که سلامت نگر باشند و فقط به دنبال درمان نباشند.
- دانش آموختگان با نیازهای در حال تغییر جامعه انطباق داشته و از کارآیی مناسب برخوردارند.

سابقه اقدامات انجام شده:

- تاسیس عرصه های آموزش پزشکی جامعه نگر از سال ۱۳۷۳
- برنامه آموزش پزشکی پاسخگو و integration
- ایجاد قطب های آموزشی
- برنامه های تحول و نوآوری
- برنامه جامع عدالت ، تعالی و بهره‌وری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو

شیوه نامه شورای راهبری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

رئیس محترم دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

معاون محترم علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی

با سلام و احترام

همانطور که مستحضرد توسعه و تقویت آموزش علوم پزشکی پاسخگو و تربیت دانش‌آموختگان علوم پزشکی با بینش جامعه نگر و هدایت دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور به ارائه فعالیت‌های خدماتی، آموزشی و تحقیقاتی خود در راستای پاسخ به چالش‌ها و اولویت‌های بهداشتی جامعه تحت پوشش، یکی از اولویت‌های معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

به منظور دستیابی به اهداف فوق و با توجه به شرح وظایف ابلاغی مراکز مطالعات و توسعه آموزش کشور، شورای راهبردی آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور تشکیل می‌شود. هدف از تشکیل این شورا که دبیرخانه آن در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی قرار دارد، کمک به سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای ارتقای پاسخگویی اجتماعی، ایجاد هماهنگی بین بخشی در دانشگاه در راستای تحقق پاسخگویی اجتماعی به ویژه تعامل اثر بخش بین معانت‌های آموزشی و بهداشت، استقرار و توسعه برنامه‌های آموزشی مبتنی بر جامعه و سایر اقدامات مربوطه است.

لذا خواهشمند است دستور فرمایید شورای راهبردی آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو، مطابق با شیوه‌نامه مصوب (پیوست) تشکیل و گزارش تشکیل، برنامه‌ها و اقدامات در دست اجرای آن تا پایان آذرماه ۱۴۰۱ برای مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی این معاونت ارسال شود.

امید است با تشکیل این شورا و هم افزایی اقدامات در حال انجام در آن دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی، در توسعه بیش از پیش آموزش موفق باشید.

دکتر ابوالفضل باقری فرد
معاون آموزشی و
دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

مدیر محترم مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
(کلیه دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور)
با سلام و احترام

همانطور که مستحضرد توسعه و تقویت آموزش علوم پزشکی پاسخگو، مبتنی بر جامعه و جامعه‌نگر یکی از اولویت‌های مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. بر همین اساس شورای راهبردی آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو به منظور دستیابی به اهداف مربوطه در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور تشکیل شده و شیوه‌نامه آن طی نامه شماره ۵۰۰/۷۱۴ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۳ به کلیه دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی ابلاغ شده است. هدف از تشکیل این شورا کمک به سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای ارتقای پاسخگویی اجتماعی و آموزش مبتنی بر جامعه، ایجاد هماهنگی بین بخشی در دانشگاه در این راستا به ویژه تعامل اثر بخش بین معانت‌های آموزشی و بهداشت و سایر اقدامات مربوطه است.

با توجه به شرح وظایف مصوب مراکز مطالعات و توسعه آموزش و با توجه به اینکه دبیرخانه این شورا در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی قرار دارد، خواهشمند است با توجه خاص به تشکیل و پیگیری فعالیت‌های این شورا مطابق با شیوه‌نامه مصوب (پیوست)، گزارش تشکیل و اقدامات در دست اجرای آن را تا پایان آذرماه ۱۴۰۱ برای این مرکز ارسال فرمایید. این اقدامات می‌تواند شامل شناسایی افراد صاحب‌نظر در زمینه آموزش جامعه‌نگر و پاسخگو و تشکیل شورا در آن دانشگاه/دانشکده، صورت جلسات نشست‌های شورا، برنامه‌های عملیاتی کوتاه‌مدت و بلند مدت برای انجام وظایف تصریح شده در شیوه‌نامه و سایر موارد مرتبط باشد.

بدیهی است که شاخص‌های ارزشیابی فعالیت‌های شورای راهبردی و مرکز مطالعات، برنامه‌های کشوری و اولویت‌های مرتبط متعاقباً ارسال خواهد شد.

امید است با تشکیل این شورا و هم افزایی اقدامات در حال انجام در آن دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی، در توسعه بیش از پیش آموزش موفق باشید.

دکتر ابوالفضل باقری فرد
رئیس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
پ.

اهداف شورا

- سیاست گذاری و برنامه ریزی برای ارتقای پاسخگویی اجتماعی در دانشگاه
- ایجاد هماهنگی بین بخشی در دانشگاه در راستای تحقق پاسخگویی اجتماعی
- استقرار و توسعه برنامه های آموزشی مبتنی بر جامعه
- توسعه و حمایت از تحقیقات در زمینه آموزش مبتنی بر جامعه و پاسخگو
- توانمند سازی اعضای هیات علمی و دانشجویان در حیطه آموزشهای مبتنی بر جامعه و پاسخگو
- نهادینه سازی و ارتقاء فرهنگ پاسخگویی اجتماعی در کلیه سیاستگذاری ها و تصمیم گیری های دانشگاه
- ایجاد سیستم پایش و ارزشیابی نظام آموزش مبتنی بر جامعه و پاسخگویی اجتماعی

اعضای شورا

۱. رئیس دانشگاه (رئیس شورا)
۲. معاون آموزشی دانشگاه (نایب رئیس شورا)
۳. معاون بهداشتی دانشگاه
۴. مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی (دبیر شورا)
۵. نماینده تام الاختیار معاون فرهنگی دانشجویی دانشگاه
۶. نماینده تام الاختیار معاون توسعه مدیریت منابع و برنامه ریزی دانشگاه
۷. رئیس دانشکده پزشکی
۸. رئیس دانشکده پرستاری
۹. یک نفر از روسای دانشکده ها به انتخاب رئیس دانشگاه
۱۰. مدیر گروه آموزشی پزشکی اجتماعی و خانواده (در صورت وجود)
۱۱. دبیر کارگروه پاسخگویی اجتماعی و عدالت آموزشی در دانشگاه (در صورت وجود)
۲۱. دو نفر از اعضای هیات علمی با تجربه در زمینه آموزش در عرصه به انتخاب معاون آموزشی دانشگاه

شرح وظایف شورا

۱- تدوین دستورالعمل همکاری بین معاونتهای آموزشی و بهداشت و توسعه در زمینه آموزش مبتنی بر جامعه و پاسخگویی اجتماعی

۲- تدوین برنامه عملیاتی برای استفاده از نیازهای شناسایی شده توسط معاونتهای بهداشتی درمان و پژوهشی از جامعه تحت پوشش برای تعیین اولویتهای آموزشی در برنامه های درسی و بازنگری آنها

شرح وظایف شورا

- ۳- ایجاد هماهنگی بین معاونت های آموزشی و بهداشتی برای شناسایی و راه اندازی مراکز آموزش پزشکی مبتنی بر جامعه (عرصه) بر اساس مصوبات وزارتی شامل برنامه ریزی و سیاست گذاری برای:
- استفاده از مراکز جامع خدمات سلامت و سایر عرصه های سطح جامعه برای آموزش دانشجویان
- پیاده سازی استانداردها و شاخص های مراکز آموزشی مبتنی بر جامعه
- تجهیز مراکز آموزشی در عرصه با امکانات آموزشی مورد نیاز
- تدوین برنامه آموزشی دانشجویان در این مراکز
- تدوین برنامه حضور، ارزشیابی و جبران خدمت اعضای هیات علمی در این مراکز
- تدوین برنامه پایش و ارزشیابی آموزش ارایه شده مراکز آموزش مبتنی بر جامعه

شرح وظایف شورا

۴- همکاری برای راه اندازی ساز و کار شناسایی و تولید رزومه اجتماعی برای دانشجویان،
اعضای هیات علمی و کارکنان

۵- برنامه ریزی برای تحقق و اجرای دستورالعمل های پاسخگویی اجتماعی ابلاغی از وزارت
متبوع

۶- برنامه ریزی برای توانمند سازی اعضای هیات علمی توسط مرکز مطالعات و توسعه آموزش
علوم پزشکی

شرح وظایف شورا

۷-پایش ارزشیابی و شناسایی چالشها و موانع اجرای برنامه های آموزشی مبتنی بر جامعه

و پاسخگویی اجتماعی و برنامه ریزی برای رفع این موانع

۸-تهیه گزارش جامع برای مراجع ذیربط

این شیوه‌نامه در ۷ ماده و ۵ تبصره به تایید معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده است و از تاریخ ابلاغ لازم الاجراست و جایگزین تمامی کمیته‌ها، واحدها و کارگروه‌های متولی آموزش جامعه نگر در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور می باشد.

دکتر ابوالفضل باقری فرد

معاون آموزشی و دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین
مقام معظم رهبری

رئیس محترم دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

معاون محترم علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی

با سلام و احترام

همانطور که مستحضرد پیرو نامه شماره ۵۰۰/۷۱۴ مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۳ شیوه‌نامه تشکیل شورای راهبری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور ابلاغ شد. یکی از وظایف این شورا (تدوین برنامه عملیاتی برای استفاده از نیازهای شناسایی شده توسط معاونت‌های بهداشت و درمان و پژوهشی از جامعه تحت پوشش برای تعیین اولویت‌های آموزشی در برنامه‌های درسی و بازنگری آنها) است. بر همین اساس و به منظور ایجاد هماهنگی بیشتر، دستورالعمل اجرایی شماره ۱ شورای راهبری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور با عنوان (بازنگری برنامه‌های درسی متناسب با نیاز سلامت جامعه) به همراه راهنمای آن به پیوست ارسال می‌شود.

خواهشمند است دستور فرمایید دستورالعمل در شورای راهبری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگوی آن دانشگاه / دانشکده، بررسی و اجرایی شود.

دکتر ابوالفضل باقری فرد
معاون آموزشی و
دبیر شورای آموزشی پزشکی و تخصصی

رونوشت:

- جناب آقای دکتر فرشیدی معاون محترم بهداشت
- معاون محترم آموزشی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

بسمه تعالی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

دستورالعمل اجرایی شورای راهبری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو

در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی کشور

شماره ۱: بازنگری برنامه‌های درسی متناسب با نیاز سلامت جامعه

یکی از اهداف تشکیل شورای راهبری ایجاد هماهنگی بین معاونت آموزشی و معاونت بهداشت دانشگاه برای

استفاده از نتایج نیازسنجی سلامت جامعه در غنی‌سازی برنامه درسی دوره‌های آموزشی مرتبط است.

با توجه به الزام رعایت ساختار شبکه، برنامه نیازسنجی به تفکیک سطوح شبکه برنامه‌ریزی شده است. در این

برنامه به دلیل طراحی مداخله در هر دو جنبه عوامل رفتاری و غیررفتاری در سطوح محیطی روستایی، لازم است

در هر خانه بهداشت حداقل یک اولویت، و در مناطق شهری، به دلیل معضلات بسیار زیاد اجرایی و پیچیدگی

نیازهای این مناطق، در هر مرکز خدمات جامع سلامت حداقل یک اولویت در نظر گرفته شود. مدت زمان اجرای

نیازسنجی ۳ ماه و مدت زمان تدوین برنامه مداخلات ارتقای سلامت نیز ۳ ماه است و یک سال و نیم نیز زمان

مقرر برای اجرای مداخلات ارتقای سلامت می باشد.

وظایف معاونت بهداشتی:

وظایف معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شامل تشکیل کارگروه نیازسنجی سلامت جامعه، برگزاری جلسات آموزشی و توجیهی، تحلیل اولویتهای نیاز سطوح شهرستانی، مشارکت در طراحی مداخلات سطوح شهرستانی، نظارت برای مداخلات انجام شده توسط سطوح شهرستانی و ارائه اولویتهای مراکز شهری و خانههای بهداشت به تفکیک گروههای کارشناسی ستاد معاونت بهداشتی است.

مراحل پیشنهادی به منظور استفاده از نتایج نیازسنجی در معاونت آموزشی دانشگاه

۱- در پایان مراحل هر دوره نیازسنجی در معاونت بهداشت، نتایج نهایی نیازهای اولویت‌بندی شده توسط معاونت بهداشت دانشگاه به شورای راهبری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه ارائه می‌شود.

۲- شورای راهبری کارگروهی را متشکل از افراد صاحب نظر در زمینه برنامه‌ریزی درسی و با عنوان کارگروه بازنگری کوریکولوم‌ها در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه تشکیل می‌دهد تا نیازها را بررسی و تحلیل کند و نتایج مطالعه خود را برای تصویب به شورای راهبری ارائه نماید.

۳- در این کارگروه یک یک نیازها بررسی شده و به صورت زیر گروه‌بندی می‌شوند:

الف) نیازهایی که پاسخگویی به آنها ارتباطی با ایجاد توانمندی خاص در فراگیران ندارد و تنها می‌توان از آنها برای آموزش مهارت‌هایی مانند حمایت طلبی و رهبری استفاده کرد، مانند تامین آب شرب سالم که در حیطة وظایف سایر سازمان‌ها است.

ب) نیازهایی که برای پاسخگویی به آنها باید توانمندی لازم در فراگیران ایجاد شود. مانند پیشگیری، درمان و مدیریت فشار خون بالا.

ج) نیازهایی که برای پاسخگویی به بخشی از آنها باید توانمندی لازم در فراگیران ایجاد شود. مانند کنترل سگ‌های ولگرد (درمان و مدیریت گازگرفتگی و ...)

۴- در مرحله بعد باید مشخص شود که هر یک از نیازهای فوق مربوط به کوریکولوم آموزشی کدام رشته یا رشته‌های دایر در دانشگاه است.

۵- برای هر یک از رشته‌های شناسایی شده بند ۴ حداقل یک نفر متخصص موضوعی از اعضای هیات علمی همان رشته به کارگروه دعوت می‌شوند.

۶- نیازهایی که از قبل در کوریکولوم وجود دارند و ایجاد توانمندی لازم در دانش‌آموختگان آن پیش‌بینی شده است مشخص می‌شوند.

۷- در مورد ادغام نیازهای باقی مانده تصمیم‌گیری می‌شود که می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

الف) تعیین سطح مداخله در برنامه: مانند طرح درس، طرح دوره و یا کوریکولوم

ب) فراهم‌سازی فرصت یادگیری مرتبط: مانند برگزاری کارگاه، سخنرانی، آموزش در بیمارستان، آموزش

در عرصه و ...

ج) نوع ادغام: به صورت مقطعی یا طولی (مانند تم‌های طولی ادغام یافته)

د) ارائه محتوا: کتاب، جزوه، راهنماهای بالینی، دستورالعمل‌های مصوب کشوری و ...

۸- در مرحله آخر مجموعه مداخلات مورد نیاز بر اساس تصمیمات بالا در قالب یک دستورالعمل تهیه شده و به

شورای راهبری ارائه می‌شود.

تبصره ۱: در تهیه این دستورالعمل تاکید می‌شود که ادغام موارد جدید موجب فریبی برنامه درسی دوره نشود (مثلا از ادغام لانه‌ای nested استفاده شود) و سقف واحدهای مجاز رشته نیز تغییر نکند. از طرفی در طراحی آن باید از فراهم شدن فرصت‌های یادگیری دانشجویان برای آموختن هر نیاز اطمینان حاصل شود.

تبصره ۲: در دستورالعمل باید سقف ۲۰٪ مجاز برای اعمال تغییرات در کوریکولوم رعایت شود. در صورتی که نیاز به تغییر بیشتر از ۲۰٪ وجود دارد باید با ارائه توجیه و ارائه نیازهای اولویت‌بندی شده، درخواست مربوطه به شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی ارائه شود.

تبصره ۳: تغییرات اعمال شده باید در ارزیابی دانشجویان نیز مورد توجه قرار گیرد تا از یادگیری مناسب، اطمینان حاصل شود.

۹- در صورتی که این مداخلات مستلزم تامین مالی باشد، موارد مشخص می‌شود.

۱۰- دستورالعمل مصوب شده در شورا توسط رئیس دانشگاه به کلیه ارکان مرتبط (معاونت آموزشی، معاونت توسعه مدیریت، منابع و برنامه‌ریزی، دانشکده‌های مرتبط) ابلاغ می‌شود.

۱۱- دستورالعمل‌های مصوب برای سایر دانشگاه‌های کلان منطقه نیز ارسال می‌شود تا تجربیات حاصله به اشتراک گذاشته شود.

۱۲- دانشکده‌های علوم پزشکی از دستورالعمل‌های مصوب در دانشگاه دبیرخانه کلان منطقه استفاده می‌کنند.

۱۳- گزارش اقدامات انجام شده باید حداکثر تا پایان همان نیم‌سال تحصیلی به شورای راهبری دانشگاه ارائه شود تا برای ارزشیابی و پایش فرآیند مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

۱۴- مجموعه تغییرات اعمال شده در کوریکولوم‌ها باید به صورت سالانه در اختیار شورای راهبری آموزش جامعه‌نگر و پاسخگوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گیرد تا برای ابلاغ کشوری موارد مشترک اقدام شود.

راهنمای این دستورالعمل نیز به صورت ضمیمه در ادامه آمده است.

این دستورالعمل در کمیته هماهنگی دفتر آموزش و ارتقای سلامت معاونت بهداشت و مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت تهیه و در شورای راهبری آموزش جامعه‌نگر و پاسخگوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در دی‌ماه ۱۴۰۱ تصویب شده است.

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی

بِسْمِ تَعَالَى

شماره: ۵/۵۰۰/۷۳۶۳

۰۹:۱۱

تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۰۸

پیوست: ندارد

تولید، دانش بنیان و اشتغال آفرین
مقام معظم رهبری

رئیس محترم دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

با سلام و احترام

همانطور که مستحضرید پیرو نامه شماره ۵۰۰/۷۱۴ مورخ ۱۴۰۱/۸/۲۳، شورای راهبری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو در دانشگاهها و دانشکدههای علوم پزشکی کشور تشکیل شده است. با توجه به سوال یکی از دانشگاهها در مورد وظایف این شورا و کارگروه پاسخگویی اجتماعی از کارگروههای برنامه جامع تعالی، عدالت و بهره‌وری در آموزش علوم پزشکی، به استحضار می‌رساند که نقش کارگروه، تصمیم‌سازی در همه زمینه‌های مرتبط با یک دانشگاه پاسخگو و ارائه آن به معاونت‌ها و واحدهای رسمی دانشگاه و نیز راه‌اندازی ساختار رزومه اجتماعی است. ولی شورای راهبری آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو عملیاتی بوده و طراحی، استقرار و ارزشیابی آموزش پزشکی جامعه‌نگر، مبتنی بر جامعه و پاسخگو از جمله توسعه آموزش در عرصه و ادغام عملکردی نیازسنجی‌های سلامت معاونت بهداشت در برنامه‌های آموزشی دانشگاه را بر عهده دارد.

بدیهی است تعامل بین این دو، موجب هم‌افزایی بیش از پیش در زمینه پاسخگویی دانشگاه خواهد بود.

دکتر ابوالفضل باقری فرد
معاون آموزشی و
دبیر شورای آموزشی پزشکی و تخصصی

رونوشت:

- جناب آقای دکتر فرشیدی معاون محترم بهداشت جهت استحضار و اطلاع رسانی به معاونین بهداشت دانشگاهها
- معاون محترم آموزشی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

اقدامات انجام شده

- تشکیل دبیرخانه شورا در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی
- تشکیل جلسه هماهنگی در معاونت آموزشی و صدور ابلاغ ها توسط حوزه ریاست دانشگاه
- تشکیل ۲ جلسه شورای راهبری
- تدوین برنامه عملیاتی
- انعقاد تفاهم نامه بین معاونت‌های دانشگاه
- تشکیل کارگروه بین رشته ای آموزش پزشکی جامعه نگر و پاسخگو و تشکیل اولین جلسه
- شناسایی، تجهیز و راه اندازی مراکز منتخب(همزمان استفاده از قطب پزشکی جامعه نگر و کلینک شهید فتاحی با توجه به آماده بودن زیرساخت ها)
- راه اندازی فعالیت‌های آموزشی کلینیک شهید فتاحی به صورت محدود به دلیل عدم همکاری گروه‌های آموزشی
- ارسال مستندات در موعد مقرر به وزارت
- مکاتبه با معاونت‌های محترم بهداشتی، درمان و تحقیقات در خصوص نیازهای شناسایی شده مبتنی بر جامعه

برنامه های در دست اقدام

□ نیازسنجی از:

- معاونت بهداشتی (تعیین اولویت های جامع تر در سطح مناطق شهری و روستایی)
- معاونت درمان (بر اساس بار بیماری، گزارشات مراکز آموزشی درمانی ، درمانگاه ها و کلینیک های ویژه)
- معاونت آموزشی (نیازسنجی اختصاصی از گروه های آموزشی شامل اعضای هیات علمی و دانشجویان)
- معاونت تحقیقات و فن آوری (تعیین اولویت های پژوهشی در راستای پاسخگویی به نیازهای سلامت جامعه و حمایت از انجام آن)

□ **تشکیل کارگروه بازنگری کوریکولوم** در EDC و اجرای دستورالعمل ابلاغی وزارت

□ **گسترش فعالیت های آموزشی کلینیک شهید فتاحی** با همکاری گروه های آموزشی

بالینی